

EURÓPAI UNIÓ

A hónap eseményei az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén (május)

■ **A DÉLKELET-EURÓPAI BELÜGYMINISZTEREK TALÁLKOZÓJA (MÁJUS 20–21.)** A délkelet-európai rendőri együttműködésről szóló egyezmény végrehajtása keretében május 20–21-én rendezték meg Szófiában a belügyminiszterek bizottságának harmadik találkozóját. A regionális fórum elnöke jelenleg Bulgária, ezért került sor a rendezvényre a bolgár belügyminisztérium szervezésében. Az ülés elnöke Bulgária belügyminisztere volt, természetesen megjelentek a részt vevő államok belügyminiszterei is (Albánia, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, Montenegró, Románia, Szerbia), valamint az európai intézmények képviselői és a nemzetközi szervezetek (Regionális Biztonsági Tanács, Europol, SECI, DCAF). A találkozó elsősorban az egyezmény végrehajtásával összefüggésben elért eredményekre koncentrált, de szó esett a további lépésekről is. A találkozó végén a miniszterek közös állásfoglalást és egyetértési nyilatkozatot fogadtak el. A délkelet-európai rendőrségi együttműködési egyezmény alapvető célkitűzése, hogy a részt vevő országok rendőrségeinek együttműködését kölcsönösen erősítse a köz- és belbiztonságot veszélyeztető jogellenes cselekmények elleni harcban, a határokon átnyúló, szervezett bűnözés elleni küzdelemben – ideértve az illegális kábítószer-kereskedelem, emberkereskedelem, valamint a korrupció elleni fellépést is –, valamint a bűncselekmények megelőzése, felderítése és a rendőrségi nyomozások területén. A kezdeményezés további célja a térség biztonságának növelése, amely egyszersmind az egész európai térség biztonságára is kihat, továbbá elősegíti, hogy partnerségi viszony alakuljon ki a nyugat-balkáni térség rendőri szervei és az uniós társszervek között.

■ **A BEL- ÉS IGAZSÁGÜGYI TANÁCS ÜLÉSE (JÚNIUS 3–4.)** Az izlandi vulkánkitörés miatt április végén kudarcba fulladó tanácsülés után június első napjaiban találkoztak a miniszterek Luxemburgban, ahol a következőkről tárgyaltak:

■ **CSELEKVÉSI TERV A KÍSÉRŐ NÉLKÜLI KISKORÚAKRÓL (2010–2014).** A miniszterek nyilvános vitát folytattak a tanács korábbi felkérése alapján, az Európai Bizottság által májusban bemutatott, az uniós területére beutazó kísérő nélküli kiskorúak fokozott védelmét célzó cselekvési tervről. A következtetések öt fejezetben tartalmaznak aján-

EURÓPAI UNIÓ

lásokat és feladatokat a tagállamok és a releváns uniós intézmények számára a következő területeken:

- A jelenségre vonatkozó ismeretek bővítése.
- Az emberkereskedelem és a nem biztonságos migráció megelőzése.
- A kísérő nélküli kiskorúak befogadásával és az eljárási garanciákkal kapcsolatos tagállami feladatok.
- A származási országokkal folytatott együttműködés.
- A származási országokba történő visszatérés és reintegráció.

A tanácsi következtetések utolsó pontja felhívja a bizottságot arra, hogy a következtetések végrehajtásáról 2012 közepén és 2015-ben készítsen jelentést.

Az elmúlt években több tagállam számolt be a harmadik országból a területére érkező kísérő nélküli kiskorúak egyre növekvő számáról. A kísérő nélküli kiskorúak között vannak, akik menedékkérelmet nyújtanak, és vannak, akik nem, de ha nem kerülnek be az adott tagállam gyermekvédelmi rendszerébe, valamennyien ki vannak téve az emberkereskedelem, embercsempészet veszélyének. Az Európai Unió területére kísérő nélkül érkező, 18 évesnél fiatalabb egyének számáról nincsenek pontos adatok, de a probléma nagyságát jól érzékelteti, hogy évről évre egyre több kísérő nélküli kiskorú nyújt be menedékkérelmet. 2009-ben csaknem 11 ezer ilyen kérelmet nyújtottak be 22 tagállamban (az Eurostat összesített adatai között nem szerepelnek a cseh, dán, francia, lengyel és román statisztikák). A háborúk és fegyveres konfliktusok, a diszkrimináció, az üldöztetés, a szegénység, a természeti katasztrófák elől menekülő, az emberkereskedelem áldozatává váló, illetve a jobb élelelfeltételeket kereső vagy az unióban élő családtagokhoz igyekvő kiskorúak védelme európai szintű kérdéssé vált, amelyre a stockholmi program értelmében a tagállamoknak átfogó választ kell találniuk, szem előtt tartva, mi szolgálja leginkább a gyermek érdekeit.

■ **A TANÁCS KÖVETKEZTETÉSEI A VESZÉLY-, ILLETVE SZÜKSÉGHELYZETEK ÉS KATASZTRÓFÁK ESETÉN NYÚJTOTT PSZICHOSZOCIÁLIS TÁMOGATÁSRÓL.** A június elején elfogadott tanácsi következtetések értelmében, a tagállamoknak a jövőben törekedniük kell arra, hogy a katasztrófavédelem teljes folyamatában (megelőzési, intervenciósi és helyreállítási szakasz) helyet kapjon a pszichoszociális támogatás. Ennek keretében elő kell mozdítaniuk speciális pszichoszociális intervenciósi csoportok vagy szakértők felvételét a veszély- és szükséghelyzeti reagálási rendszerbe, és ösztönözniük kell integrált stresszkezelési programok kidolgozását, amelyek lehetővé teszik a pszichoszociális személyzet megfelelő képzését a különböző veszély- és szükséghelyzeti

EURÓPAI UNIÓ

segítségnyújtásra kijelölt szervek (tűzoltóság, rendőrség, egészségügyi szolgálatok stb.) és adott esetben egyéb személyzeti kategóriák körében.

■ AZ EU TERRORIZMUS ELLENI KOORDINÁTORÁNAK FÉLÉVES HELYZETÉRTÉKELŐ JELENTÉSE.

Gilles de Kerchove, az Európai Unió terrorizmus elleni koordinátorának értékelése szerint továbbra is az al-Kaidával összefüggésbe hozható terrorizmus jelenti a legnagyobb fenyegetést az unióra. A koordinátor által legfontosabbnak tartott feladat, hogy egy az eddiginél integráltabb, a terrorizmus elleni küzdelem belső (unióon belüli) és külső aspektusait egyesítő megközelítés alkalmazásával a tagállamok megfelelően használják ki a lisszaboni szerződés által kínált lehetőségeket. Integrált megközelítést igényel különösen a közlekedésbiztonság, a számítógépes biztonság és a szolidaritási klauzula végrehajtása (uniós szerződés 222. cikk).

A stockholmi program célkitűzései között szerepel a légi és tengeri közlekedés biztonságának javítása. A koordinátor a 2010 januárjában, Toledóban elfogadott Európai Unió–Egyesült Államok-programra hivatkozva erősítené a biztonsági és közlekedési ágazathoz tartozó intézkedések összehangolását, valamint az EU-n kívüli fellépést. Emellett, az elmúlt években a szárazföldi közlekedést érintő nagy terroristamadásokra hivatkozva, sürgetőnek látja a szárazföldi közlekedés biztonságának megerősítését.

Gilles de Kerchove felhívta a tagállamok figyelmét még egy jelenségre: jelentős számú radikális uniós állampolgár és az EU területén tartózkodó ember utazik konfliktuszónákba vagy terrorista kiképzőtáborokba, majd tér vissza Európába. Ezeknek az utazásoknak a figyelemmel kísérése kulcsfontosságú a terrorizmus elleni hatékony fellépés érdekében.

■ ÁLLÁSFOGLALÁS AD HOC MULTINACIONÁLIS CSOPORTOK HARMADIK ORSZÁGOKKAL KÖZÖS FELÁLLÍTÁSÁRÓL.

A terrorizmus határokon átnyúló jellege – és a tény, hogy a terroristák sok esetben az unióon kívüli helyekre menekülnek az igazságszolgáltatás elől, és ott folytatják tevékenységüket – azt mutatja, hogy egyre nagyobb szükség van az együttműködésre nemcsak az uniós tagállamok között, hanem harmadik országokkal is. A spanyol elnökség ezért kezdeményezte, hogy a tagállamok szükség esetén – a szükséges időtartamra és önkéntes alapon – állítsanak fel a harmadik országokkal közösen ad hoc multinacionális csoportokat. Az ad hoc szakértői csoportok felállítása a terrorista hálózatok és szervezetek EU-n belüli és kívüli folytatott tevékenységének jobb megismerését, illetve a terrorista tevékenységekkel és a radikalizációs folyamatokkal kapcsolatos információcsere fejlesztését szolgálja. Az ad hoc csoportok jövőbeni felállításáról januárban kezdett tárgyalásokat a spa-

EURÓPAI UNIÓ

nyolc elnökség a júniusi tanácsülésen kívánja lezárni, az ad hoc multinacionális csoportokra vonatkozó tanácsi állásfoglalás elfogadásával.

Az elnökségi elképzelések szerint az e csoportok létrehozására vonatkozó megállapodások tartalmáról és formájáról eseti alapon kell majd dönteni, de jó kiindulási alapul szolgálhat a közös nyomozó csoportokkal kapcsolatos uniós gyakorlat. A multinacionális csoportokra az érintett tagállamok és harmadik országok nemzeti jogát kell alkalmazni. Ha a tagállamok és a harmadik országok közötti ilyen jellegű együttműködéssel személyes adatok cseréje is jár, arra a nemzeti és az uniós adatvédelmi előírásokat kell alkalmazni.

■ **NEMZETKÖZI KORRUPCIÓ ELLENI AKADEMIA.** A miniszterek tájékoztatást kaptak arról, hogy a korrupció elleni hatékonyabb küzdelem jegyében szeptemberben kezd meg működését a nemzetközi korrupció elleni akadémia, amelynek megalapítását a Bécsben megrendezett határokon átvelő szervezett bűnözés elleni ENSZ-konvenció (UNTOC) részes államok konferenciájának (COP) 4. ülészakán határozták el, 2008 októberében. A laxenburgi (Ausztria) székhelyű akadémia célja, a korrupció különböző aspektusainak kutatása mellett, hogy képzéseket, tréningeket szervezzen és nyújtson a korrupció által veszélyeztetett területen dolgozóknak, elsősorban a bűnüldöző szervek állományának, illetve az érintett kormányzati tisztviselőknek. Az akadémia 2011-től teljes jogú nemzetközi szervezetként működik majd, kiemelt célja pedig az ENSZ korrupció elleni egyezményének, illetve az ENSZ egyéb korrupciós tárgyú instrumentumai megfelelő implementálásnak a legtaggabb körben történő propagálása.

■ **MADRIDI JELENTÉS – VITA AZ EURÓPAI UNIÓ BELSŐ BIZTONSÁGÁNAK JAVÍTÁSÁRÓL.** A júniusi bel- és igazságügyi tanácsülésen a belügyminiszterek vitát folytattak Európa belső biztonságának javításáról. A politikai diskurzus célja az volt, hogy a miniszterek a közelmúltban elfogadott uniós belbiztonsági stratégia alapján megvitassák, hogy melyek azok a veszélyek és fenyegetések, amelyekkel szemben a hatékony fellépés az unió belső biztonságának javítása szempontjából elsőséget élvez, illetve hogy mérlegeljük annak a spanyol kezdeményezésnek a relevanciáját, amely szerint rendszeresen rövid és integrált jelentések segítenék a belső biztonság fejlesztése irányvonalainak kijelölésében a minisztereket. A mostani vita az úgynevezett madridi jelentés alapján zajlott, amelyet Magyarország társelőterjesztőként jegyzett. Magyarország a kábítószer-bűnözés, a katasztrófavédelem, illetve a közlekedésbiztonság témakörére utalt a vitában.

EURÓPAI UNIÓ

■ **A NEMZETKÖZI KÁBITÓSZER-KERESKEDELEM ELLENI KÜZDELEM EURÓPAI PAKTUMÁRÁNAK ELFOGADÁSA.** A nemzetközi kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem európai paktumának elfogadására Franciaország tett javaslatot a januári informális bel- és igazságügyi tanácsülésen, a júniusi ülésen pedig el is fogadták. A paktum három fő pillére a rendvédelmi fellépés, a létező kokain- és a heroin-útvonalak fenntartása és új útvonalak kialakulása elleni harc, valamint a bűnözésből származó javak feldehárítása és elvonása. Magyarországnak az uniós elnökségének idejére konkrét tervei vannak a paktum gyakorlati végrehajtásában történő konstruktív részvételre.

■ **A TANÁCS KÖVETKEZTETÉSEI AZ ILLEGÁLIS HULLADÉKKERESKEDELEM ÉS KÜLÖNÖSEN A NEMZETKÖZI SZINTŰ ILLEGÁLIS HULLADÉKKERESKEDELEM MEGELŐZÉSÉRŐL ÉS AZ ELLENE FOLYTATOTT KÜZDELEMRŐL.** A tanácsülésen következtetéseket fogadtak el az illegális hulladékkereskedelem és különösen a nemzetközi szintű illegális hulladékkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről. E szerint fokozni kell a küzdelmet az Európai Unió területéről kiinduló, oda irányuló vagy az azon belül folytatott illegális hulladékkereskedelem ellen. A következtetés felkéri a tagállamokat, hogy támogassák a környezetvédelemben és az illegális hulladékkereskedelem elleni küzdelemben a releváns nemzetközi szervezetek által jegyzett programokat, működjenek együtt az uniós szervezetekkel. Továbbá, hogy hozzanak létre kapcsolattartó pontokat a bűnüldöző, a környezetvédelmi és egyéb igazgatási, illetve a vámigazgatási szervek, valamint az illegális hulladékkereskelemmel kapcsolatos nyomozás terén illetékes nyomozóegységek között annak érdekében, hogy növeljék a veszélyek nyomon követéséhez szükséges információcsere gyorsaságát és a bűncselekményekkel kapcsolatban folytatott nyomozások hatékonyságát. Helyezzenek hangsúlyt a képzésre és a közös műveletekre ezen a területen is, valamint vizsgálják meg, hogy miként lehet a legjobban felhívni az uniós polgárok figyelmét az illegális hulladékkereskedelem problémájára.

Összeállította: Asztalos Erika és Szabó Adrienn